

Analiza stanu wykorzystania miejsc w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych

Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii (WRS) Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE) w Warszawie dokonał analizy stanu wykorzystania miejsc w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (MOW) zgodnie z danymi pochodzącymi z systemu teleinformatycznego, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz.U. Nr 296 z 2011 r. poz. 1755).

Analiza zaprezentowana podczas IX Kongresu Dyrektorów MOW w Goniądzu (17-19.09.2018) prowadzi do następujących wniosków:

- **Liczba placówek i ich rozkład terytorialny** w latach 2017-2018 nie zmieniły się.
- **Liczba miejsc w placówkach** rosła od roku 2004 (45 ośrodków/2873 miejsca) do roku 2014 (95 ośrodków/5857 miejsc), jednak od roku 2014 zarówno liczba MOW stabilizuje się na poziomie 95 placówek. W tym okresie liczba miejsc w placówkach nie ulegała znaczącym wahaniom, utrzymując się na poziomie 5800-5900 miejsc dla nieletnich.
- **Pojemność placówek** również nie ulega znaczącym zmianom. W latach 2017-2018 placówek określanych jako „bardzo małe” tj. do 24 uczniów było kilka (3-4 placówki), a placówek określanych jako „bardzo duże” tj. powyżej 100 wychowanków funkcjonowało pięć. Pojemność pozostałych placówek kształtowała się na poziomie 25-99 wychowanków, przy czym placówek przekraczających liczbę 72 wychowanków (często wskazywaną jako maksymalna w dyskusji na temat optymalnej liczby wychowanków placówek resocjalizacyjnych) było najmniej (19-20 placówek).

Liczba placówek i ich rozkład terytorialny, liczba miejsc w placówkach i pojemność placówek nie ulegały w ostatnich latach znaczącym wahaniom. Jednocześnie liczba miejsc wolnych w placówkach wzrastała, co obrazuje tabela nr 1.

Tabela 1. Liczba i odsetek miejsc wolnych w placówkach w latach 2016-2018.

Procent wolnych miejsc	Liczba placówek 21.09.2016	Liczba placówek 11.09.2017	Liczba placówek 16.09.2018
Powyżej 50%	2	2	2
41-50%	3	3	7
31-40%	4	5	15
21-30%	17	27	16
11-20%	33	28	34
1-10%	28	23	18
0%	8	7	3
Liczba wolnych miejsc	943	1051	1250

Zestawienie liczbowe danych dotyczących zajętości placówek rozkłada się stosunkowo równomiernie – każdego roku pojedyncze placówki są w określonych okresach wypełnione i w pojedynczych placówkach obciążenie jest mniejsze niż 50%. Mitem jest, że istnieje pula placówek zapełnionych, podczas gdy miejsca w innych pozostają niezagospodarowane. W większości placówek odsetek niezagospodarowanych miejsc wynosi 11-20%.

Dostrzegając, że liczba i pojemność placówek nie ulegają znaczącym zmianom, a liczba miejsc wolnych w placówkach rośnie **przeanalizowano liczbę wydawanych przez sądy rejonowe postanowień o umieszczeniu w MOW.**

Dane publikowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości (MS) za lata 2008-2016¹ świadczą o utrzymaniu się liczby postanowień na względnie stałym poziomie. Dane za lata 2017-2018 nie zostały jeszcze przez MS udostępnione, niemniej jednak liczba postanowień w poszczególnych latach nie ulega znaczącym wahaniom. Zauważyć można pewien wzrost liczby postanowień wydawanych wobec dziewcząt, a spadek wobec chłopców, jednak liczba ogółem pozostaje względnie niezmienna.

O wydaniu postanowienia sąd każdorazowo informuje właściwą jednostkę samorządu terytorialnego (JST), która, po zgromadzeniu odpowiedniej dokumentacji, formułuje wniosek do ORE o wskazanie właściwego ośrodka dla nieletniego/nieletniej. **Przeanalizowano zatem wskaźnik realizacji wniosków przez ORE** i ustalono, że wskaźnik ten rośnie i utrzymuje się na poziomie 93-99% realizacji wniosków za lata 2016-2018. Wnioski JST realizowane są przez Wydział Resocjalizacji i Socjoterapii ORE na bieżąco, mitem jest przekonanie o istnieniu kolejki oczekujących na umieszczenie w MOW.

Ostatnim czynnikiem poddanym analizie był **wskaźnik niedoprowadzeń do MOW** za lata 2016-2018. Ustalono, że rocznie ok. 50% nieletnich nie jest doprowadzanych do placówek i wskaźnik ten rośnie. Dane w podziale na okresy przedstawiono w tabeli nr 2.

Tabela 2. Odsetek niedoprowadzonych w latach 2016-2018.

Okres	Odsetek niedoprowadzonych
2016 (1.01-31.12.16)	47.3%
2017 (1.01-31.12.17)	46.8%
2018 (1.01-16.09.18)	52.4%

Z uwagi na fakt, że niniejsze dane opracowane zostały zgodnie ze stanem na dzień 16.09.2018 dysponowano danymi cząstkowymi za rok 2018. Zdecydowano zatem o dokonaniu analizy wskaźnika niedoprowadzeń za porównywalne okresy w kolejnych latach, aby sprawdzić czy widoczny w roku 2018 wzrost wskaźnika niedoprowadzeń kształtował się w porównywalny sposób w latach ubiegłych.

Ustalono, że wskaźnik niedoprowadzeń do MOW w miesiącach styczeń-wrzesień (1.01-16.09) każdego roku wynosił odpowiednio: 2016 – 45,5%, 2017 – 45,3%, 2018 – 52,3%. Wzrost wskaźnika niedoprowadzeń widoczny jest zatem także wtedy, gdy porównywane są ze sobą dane okresy w poszczególnych latach.

Podsumowanie: Liczba placówek, ich rozkład terytorialny i pojemność nie ulegały w ostatnich latach znaczącym zmianom. Liczba wydawanych przez sądy postanowień również utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Wnioski JST o umieszczenie nieletnich w MOW są bieżąco realizowane. Dostrzeżono wzrost wskaźnika niedoprowadzeń – wysiłki międzyinstytucjonalne powinny skupić się obecnie na usprawnieniu tego procesu i podniesieniu liczby nieletnich doprowadzanych do MOW.

¹ Informator Statystyczny Wymiaru Sprawiedliwości / Baza Statystyczna / Opracowania Wieloletnie / Nieletni wg orzeczonych środków prawomocne orzeczenia w latach 2008-2016 / dostęp 16.09.2018 <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/>